

NIEUWS

uit het net

Ringactiviteiten **Zangvogels**

Colofon

Nieuws uit het net, jaarverslag 2019

Een uitgave van Ringgroep Stedendriehoek

Een samenwerkingsverband tussen ringers in de driehoek
Apeldoorn, Deventer en Zutphen

Redactie: Jeroen Kuipers

Teksten: Steven de Bie, Gerard Boere, Gerard Bogaert,
Anne Buijtenhek, Wil Gerritsen, Udo Hassefras en Remke
van Rijswijk

Foto's kافت en binnenwerk: Steven de Bie, Anne Buijtenhek,
Jeroen Kuipers, Wouter Lebbink en Remke van Rijswijk

Ontwerp logo: Jeroen Kuipers

Design en finale opmaak: Jeroen Kuipers

De verschillende projecten zijn mede mogelijk gemaakt door
VWG "De IJsselstreek", Alcedo Consultancy en bijdragen van de
ringers zelf in de projecten.

VRS ONG

Gerard Boere &
Remke van Rijswijk

1

VRS Olst

Anne Buijtenhek

7

VRS Vorden-Ring Mus

Gerard Bogaert

11

VRS Hackfort

Gerard Bogaert

17

VRS Klarenbeek

Steven de Bie

25

VRS Eefde

Remke van Rijswijk

32

VRS Hengforden

Wil Gerritse

35

VRS Gorssel

Gerard Boere

37

Inleiding

Op de boslocatie bij Almen, ONG, hebben we van april tot begin augustus zonder geluid gevangen voor het CES-project. Ringers hier waren Gerard Boere (GB), Anne Buijtenhek (AB), Remke van Rijswijk (RvR), Wessel Slob (WS). Marcel Ruijs (MR) draaide mee als ringer in opleiding. Wouter Lebbink (WL) is ook in opleiding om ringer te worden.

In de CES-periode zijn er 21 soorten in het net gevlogen, in totaal 380 vogels. In tabel 2 is mooi te zien hoe de aantallen toenemen als de jongen uitvliegen.

Van januari tot en met maart is er op deze plek niet geringd. Na de CES-periode is er in augustus 4 keer geringd, 16,7 uur. In september is er 6 dagen geringd, met in totaal 26,5 uur de netten open. In oktober is er op 11 dagen gevangen, 44,4 uur. In deze twee maanden is er wel geluid gebruikt. De resultaten hiervan staan in tabel 3.

Naast het meten, wegen en ringen van de vogels nemen we ook bloedmonsters en monsters van keelslijmvlies af bij onder andere merels, zanglijsters en zwartkoppen. Dit gebeurt in het kader van het zoonoseonderzoek van het Vogeltrekstation en het Erasmus medisch Centrum.

Bij lijsterachtigen gaat het dan vooral om het Usutu-virus. Bij Afrikatrekkers als de zwartkop wordt onderzoek gedaan naar het voorkomen van West-Nijlvirus. Ook verzamelen we teken voor onderzoek. In 2019 zijn er op deze locatie 19 vogels bemonsterd.

tabel 1: Vangsten CES 1 t/m 12, 17 april 2019 t/m 8 augustus 162 meter net + 36 meter hoog.

Soort	Nieuw geringd	Terugvangst	Totaal
Pimpelmees	29	8	37
Koolmees	46	15	61
Fitis	1	0	1
Tjiftjaf	18	5	23
Zwartkop	127	26	153
Winterkoning	4	3	7
Merel	14	6	19
Roodborst	31	8	39
Zanglijster	4	0	4
Gekraagde roodstaart	1	0	1
Gaai	2	0	2
Grote bonte specht	4	1	5
Tuinfluitier	5	0	5
Kleine bonte specht	1	0	1
Boomklever	4	0	4
Glanskop	3	1	4
Sprinkhaanzanger	1	0	1
Boomkruiper	2	0	2
Vink	1	0	1
Goudvink	6	0	5
Kleine karekiet	3	0	3
totaal	307	73	380

tabel 2: overzicht ringdatums met aantallen en ringers.

CES nummer	Datum	Nieuw	Terugvangst	Totaal	Aantal soorten	Ringers
1	17-4	16	9	25	8	GB/MR
2	25-4	6	9	15	7	GB/RvR
3	12-5	8	7	15	7	GB/WS
4	17-5	3	9	12	5	GB/RvR
5	29-5	10	5	15	6	GB/MR/RvR
6	5-6	35	4	39	7	MR/RvR
7	19-6	44	5	49	8	WS/RvR
8	26-6	38	6	44	8	AB/RvR
9	10-7	59	0	59	12	AB/RvR
10	17-7	43	2	45	6	GB/RvR
11	29-7	28	10	38	10	GB/WL
12	8-8	17	7	24	8	GB/MR
totaal		307	73	380		

Witkopstaartmees

tabel 3: Ringvangsten buiten CES, augustus - oktober.

Soort	Nieuw	Terugvangst	Totaal
Pimpelmees	133	17	150
Koolmees	221	31	252
Zwartkop	199	8	207
Tuinfluit	5	0	0
Zanglijster	25	2	27
Tjiftjaf	58	3	61
Kleine karekiet	2	0	2
Merel	20	3	23
Roodborst	78	8	86
Goudvink	12	4	16
Glanskop	2	3	5
Heggenmus	27	1	28
Grote bonte specht	2	2	4
Winterkoning	8	4	12
Zwarte mees	1	0	1
Vink	2	0	2
Goudhaan	177	0	177
Vuurgoudhaan	6	0	6
Koperwiek	23	0	23
IJsvogel	1	0	1
Sijs	1	0	1
Taigaboomkruiper	1	0	1
Staartmees	12	3	15
Witkopstaartmees	1	0	1
Gaai	2	0	2
Groene specht	1	0	1
totaal	1020	89	1109

Bijzonderheden

Bijzondere vangsten waren een sprinkhaanzanger op 10 juli en een groene specht op 25/10, beide nieuwe baansoorten.

Sperwers waren regelmatig aanwezig maar lieten zich nooit vangen. Ook de eekhoorn die langs het net rende kwam er niet in vast te zitten (gelukkig).

Opvallend was het verschil in aantallen goudhanen per dag. Op 5 oktober 1 goudhaan in het net, 9 oktober 22, 12 oktober maar 3 en 18 oktober maar liefst 43! Diezelfde dag hadden we een record aantal koperwieken: 14.

In totaal zijn er in 2019 1489 vogels gevangen, waarvan 1325 nieuw zijn geringd. Onder de 164 terugvangsten waren 46 koolmezen, 34 zwartkoppen, 25 pimpelmezen en 18 roodborsten. Het totaal aantal soorten was 32.

Terugmelding

Er is één buitenlandse terugmelding: Goudhaan geringd op ONG op 16 oktober 2019 en vers dood gevonden op 5 november in Tremblay-les-Villages, Frankrijk. Dat is een kleine stad een eind westelijk van Parijs.

In tabel 4 op blz. 5 nog even een overzicht van de vogels die werden gevangen in de hoge (hij) netten ten opzichte van de vangsten in de gewone lage netten.

Een deel van de hijnetten

tabel 4: Overzicht van de op ONG gevangen 32 soorten gedurende CES en de periode daarna tot aan 1 november 2019. Het percentage in de 3 hoge netten gevangen vogels is 27 en verschilt niet veel van andere jaren.

soort	Hoge netten	Lage netten	totaal
Koolmees	56	257	313
Pimpelmees	59	138	197
Glanskop	3	6	9
Zwarte Mees		1	1
Staartmees	5	10	15
Witkopstaartmees	1		1
Zwartkop	123	205	328
Fitis		1	1
Tjiftjaf	21	59	80
Tuinfluit	1	9	10
Kleine karekiet	1	4	5
Sprinkhaanzanger		1	1
Gekraagde roodstaart		1	1
Boomkruiper		2	2
Taiga boomkruiper		1	1
Boomklever	2	2	4
Roodborst	21	100	121
Heggenmus	1	28	29
Goudhaan	46	129	175
Vuurgoudhaan	3	3	6
Winterkoning	2	16	18
Groene specht		1	1
Grote Bonte Specht		9	9
Kleine Bonte Specht		1	1
Goudvink	8	16	24
Vink	1	2	3
Sijs		1	1
IJsvogel		1	1
Gai	3	1	4
Merel	14	24	38
Zanglijster	12	19	31
Koperwiek	13	10	23
TOTAAL	396	1058	1454
Zoönose monsters			19

In het kader van het zoönoseonderzoek wordt er bij een merel wat bloed afgenomen

Sprinkhaanzanger

VRS Olst is een nieuwe ringgroep gestart voor onze werkgroep en is opgezet door Anne Buijtenhek. De locatie is in het typische Sallandse coulissen landschap in een semi-agrarisch gebied met oude bosstruwelen. In 2019 heeft hier voor het 1e jaar een CES-project gedraaid met de volledige 12 vangdagen.

Vanuit ringgroep Stedendriehoek hebben Remke van Rijswijk, Gerard Boere, Wout Boere, Marcel Ruijs en Wouter Lebbink geholpen bij het ringen.

tabel 1: CES-periodes met totale vangsten, vangdata en vanguren.

Datum	Nieuw geringd	Teruggevangen	Totaal	Vanguren	Min
15-apr	32	13	45	6,5	390
24-apr	26	14	40	6,5	390
7-mei	17	20	37	6,5	390
19-mei	17	21	38	6,5	390
31-mei	13	10	23	6,5	390
9-jun	75	12	87	6,5	390
21-jun	36	7	43	6,5	390
29-jun	27	12	39	6,5	390
6-jul	29	23	52	6,5	390
14-jul	11	13	24	6	360
31-jul	36	25	61	6	360
5-aug	31	23	54	6,5	390
Totaal	350	193	543	77	4620

In totaal werden er 27 soorten gevangen.

Deze locatie heeft een hoog terugvangpercentage van +/- 36%.

Het is nog te vroeg om na 1 jaar hier conclusies uit te trekken. Samen met de resultaten van de aankomende jaren zal blijken wat dit betekend. Je kunt je afvragen of deze locatie meer een broedlocatie dan een treklocatie is, wat ten gunste komt van het CES-project dat gericht is op het inzichtelijk krijgen van broedlocaties en populaties.

tabel 2: soortenlijst tijdens de Ces-periode.

soort	Nieuw geringd	Teruggevangen	Totaal per soort
Appelvink	1	0	1
Bonte vliegenvanger	4	2	6
Boomklever	3	3	6
Boomkruiper	6	6	12
Fitis	1	0	1
Glanskop	1	2	3
Grauwe vliegenvanger	1	0	1
Groene specht	1	0	1
Groenling	3	0	3
Grote bonte specht	11	10	21
Goudvink	1	0	1
Heggenus	9	5	14
Huismus	5	0	5
IJsvogel	2	0	2
Koolmees	118	82	200
Merel	10	13	23
Pimpelmees	20	0	20
Roodborst	34	20	54
Spreeuw	3	0	3
Staartmees	2	0	2
Tjiftjaf	8	2	10
Tuinfluitter	4	0	4
Vink	16	5	21
Vlaamse Gaai	1	0	1
Winterkoning	11	9	20
Zanglijster	15	3	18
Zwartkop	59	31	90
Totaal	350	193	543

NB. Sommige vogels worden meermaals per jaar teruggevangen. Zie onderstaand voorbeeld van een zwartkop, deze vogel is het meeste aantal keren gevangen in 2019 op deze locatie.

Ringnummer	Vogelsoort	Vang- of Terugmelddatum
BJ...44538	zwartkop	15-04-2019
BJ...44538	zwartkop	05-08-2019
BJ...44538	zwartkop	31-07-2019
BJ...44538	zwartkop	14-07-2019
BJ...44538	zwartkop	06-07-2019
BJ...44538	zwartkop	09-06-2019
BJ...44538	zwartkop	31-05-2019
BJ...44538	zwartkop	19-05-2019
BJ...44538	zwartkop	07-05-2019
BJ...44538	zwartkop	24-04-2019

Na de CES-periode, tijdens de trekperiode, is er nog 4 keer gevangen tussen 23-8 en 10-11. Hierbij zijn in totaal 179 vogels en 15 soorten gevangen. Bij 2 van de 4 vangdagen is er geluid gebruikt om te bepalen of en wat het effect hiervan is. Eén dag leek het geluid geen effect te hebben en de andere dag juist wel en toen vingen we aanzienlijk meer vogels dan gemiddeld.

Soort	Nieuw gevangen	Teruggevangen	Totaal per soort
Boomklever	1	1	2
Glanskop	1	0	1
Goudhaan	7	0	7
Heggenus	3	1	4
Ijsvogel	1	0	1
Koolmees	43	38	81
Koperwiek	3	0	3
Merel	5	0	5
Pimpelmees	8	4	12
Roodborst	17	8	25
Staatmees	11	2	13
Vink	2	1	3
Vuurgoudhaan	1	0	1
Winterkoning	7	5	12
Zwartkop	9	0	9
Totaal	119	60	179

Terugvangsten van andere ringlocaties

- Adulte koolmees gevangen op 4-9-2019 te Wesepe en teruggevangen op 25-10-2019 te Olst. Afstand 1,5 km.
- Adulte bonte vliegenvanger op 3-6-2017 te Diepenveen en teruggevangen op 24-4-2019 te Olst. Afstand 3 km.

'Buitenlandse (terug)vangsten'

Op 7-5 werd er in Olst een adulte zwartkop man gevangen met een Belgische ring!
Uit de terugmelding bleek dat hij op 3-9-2017 als 1e jaars zwartkop was geringd in de Ardennen te Nassogne, België. Afstand tussen beide ringplaatsen is 250,5 km.

Het is aannemelijk dat deze zwartkop op deze vanglocatie heeft gebroed, want hij is meermaals teruggevangen in het broedseizoen, zie onderstaande tabel. We zijn benieuwd of hij volgend jaar dan ook weer terugkomt.

Ringnummer	Vogelsoort	Vang- of Terugmelddatum
..15123168	zwartkop	03-09-2017
58	zwartkop	06-07-2019
58	zwartkop	31-05-2019
58	zwartkop	19-05-2019
58	zwartkop	07-05-2019

Op 5-11-2018 is er in Olst een 1e jaars mannetje vuurgoudhaan geringd. Op 6-4-2019 is deze vangst teruggemeld door Hiddensee Bird Ringing Centre dat de vogel in Harkerode, Duitsland helaas is gepakt door een kat en is overleden. Afstand tussen beide locaties is 365 km.

Inleiding

In 2012 zijn we in de tuin begonnen met het vangen en ringen van vogels in het kader van mijn opleiding als gediplomeerd ringer. O.l.v. Gerard Boere werd er regelmatig geringd. Eind 2012 zijn we gestart met het kleurringen van de huismussen en was het een officieel Ringmus-project van het vogeltrekstation, RM061. Ook zijn vanaf november 2012 de resultaten op trektellen gezet.

De opstelling van de mistnetten is in 2 delen. Het ringmusproject is in de tuin en daar worden 3 netten gebruikt van bij elkaar 39 meter. Er mag in de tuin geen vogelgeluid gebruikt worden om de vogels te lokken. Vanaf 2013 is op enige afstand van de tuin, achter de paardenbak, een zelf aangeplant bosje in gebruik genomen om meer vogels te kunnen vangen. In het bosje mogen de vogels wel met geluid gelokt worden. Het aantal meters net in het bosje is meestal 36 of 45 meter.

In 2019 zijn we ook begonnen met een CES-project op Hackfort, hierdoor is er wat minder tijdens de trektijd in het bosje geringd door gebrek aan tijd en mankracht. Des al niet te min zijn er 24 soorten en 924 vogels gevangen, een mooi resultaat.

Resultaten 2019

Tabel 1 geeft de resultaten in alfabetische volgorde. De tuin is het ringmusproject (RM061), 39 meter mistnet, er is 19 keer gevangen, de vangtijd is minimaal 6 uur per keer. Eén keer is de door omstandigheden de vangtijd ingekort, in totaal 110,5 uur gevangen. Het bosje kon gelijktijdig gebruikt worden als er minimaal 2 mensen aanwezig waren. Het bosje had in 2019 ook 19 vangdagen.

Tabel 1: VRS Vorden 2019, aantal per soort alfabetisch

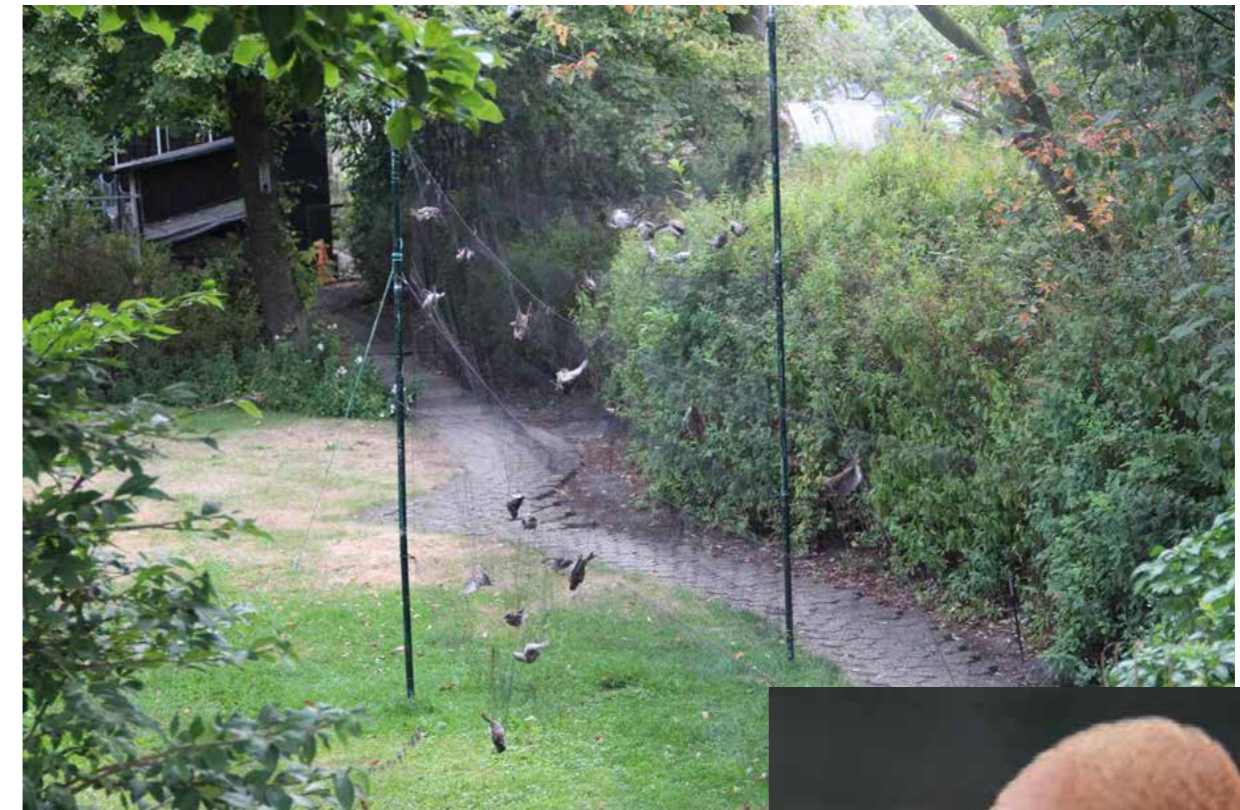
Soort	Tuin (RM 061)		Bosje		Totaal	
	Nieuw	Terugvangst	Nieuw	Terugvangst	Nieuw	Terugvangst
1 Boerenzwaluw	20	0	5	0	25	0
2 Boomkruiper	5	0	0	0	5	0
3 Gekraagde roodstaart	1	0	0	0	1	0
4 Goudhaan	0	0	1	0	1	0
5 Grote bonte specht	0	0	2	0	2	0
6 Heggenmus	2	4	4	1	6	5
7 Huismus	159	85	17	16	176	101
8 Kauw	3	1	0	0	3	1
9 Koolmees	31	27	135	53	166	80
10 Merel	8	13	18	3	26	16
11 Pimpelmees	22	16	114	32	136	48
12 Putter	0	0	3	0	3	0
13 Ringmus	0	0	11	0	11	0
14 Roodborst	5	6	6	5	11	11
15 Staartmees	0	0	6	5	6	5
16 Steenuil	1	0	0	0	1	0
17 Tjiftjaf	0	0	5	0	5	0
18 Turkse tortel	1	0	0	0	1	0
19 Vink	10	4	16	11	26	15
20 Winterkoning	2	5	2	6	4	11
21 Witte kwikstaart	0	0	1	0	1	0
22 Zanglijster	0	0	1	0	1	0
23 Zwarte mees	0	0	1	0	1	0
24 Zwartkop	3	0	10	0	13	0
	273	161	358	132	631	293

In tabel 2 zijn de soorten gerangschikt van veel naar weinig totaal nieuw geringde vogels.

Tabel 2: VRS Vorden 2019 , aantal per soort.

Soort	Tuin (RM 061)		bosje		totaal	
	Nieuw	Terugvangst	Nieuw	Terugvangst	Nieuw	terugvangst
1 Huismus	159	85	17	16	176	101
2 Koolmees	31	27	135	53	166	80
3 Pimpelmees	22	16	114	32	136	48
4 Vink	10	4	16	11	26	15
5 Merel	8	13	18	3	26	16
6 Boerenwaluw	20	0	5	0	25	0
7 Zwartkop	3	0	10	0	13	0
8 Roodborst	5	6	6	5	11	11
9 Ringmus	0	0	11	0	11	0
10 Staartmees	0	0	6	5	6	5
11 Heggenmus	2	4	4	1	6	5
12 Tjiftjaf	0	0	5	0	5	0
13 Boomkruiper	5	0	0	0	5	0
14 Winterkoning	2	5	2	6	4	11
15 Putter	0	0	3	0	3	0
16 Kauw	3	1	0	0	3	1
17 Grote bonte specht	0	0	2	0	2	0
18 Zwarte mees	0	0	1	0	1	0
19 Zanglijster	0	0	1	0	1	0
20 Witte kwikstaart	0	0	1	0	1	0
21 Turkse tortel	1	0	0	0	1	0
22 Steenuil	1	0	0	0	1	0
23 Goudhaan	0	0	1	0	1	0
24 Gekraagde roodstaart	1	0	0	0	1	0
	273	161	358	132	631	293

2019 was een goed jaar voor soorten als huismus, koolmees en pimpelmees. Voor deze top 3 soorten was het een recordjaar. Bij de vink viel het aantal iets terug t.o.v. het topjaar 2018. De merels hebben nog steeds last van het Usutuvirus, toch hadden we een eigen terugmelding van een vijf en een half jaar oude merel. De boerenwaluwen waren met 8 paar, record, maar door de droogte minder succes met het tweede broedsel. Er is in de trektijd minder in het bosje gevangen waardoor we wat soorten missen. Wel leuk dat er weer ringmussen waren, er was zelfs een slaapplek van ringmussen in het bosje. In de tuin was er ook een slaapplek van huismussen die het jaarrecord deels verklaren, bij het uitvliegen vlogen ze massaal in het net. Het was ook een goed jaar voor de putter, er waren meerdere broedparen in de buurt en er is met succes gebroed. Opvallend geen groenlingen. Na drie jaar hadden we op de valreep weer een zwarte mees.

Als de huismussen de slaapplek verlaten, dan kan het net in één keer volhangen.

Ringmus, in 2019 weer in mooie aantallen aanwezig

Periode 2013 t/m 2019

In tabel 3 staan alle gevangen vogels, dus nieuw geringd en terug gevangen. Omdat er niet ieder jaar evenveel uren geringd is en ook het aantal meters net iets kan verschillen moeten we voorzichtig zijn met conclusies.

Tabel 3: VRS Vorden ringmus totaal gevangen 2013-2019

	Soort	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Koolmees	108	93	193	90	186	200	246
2	Huismus	240	167	78	105	137	174	277
3	Pimpelmees	89	88	137	90	142	136	184
4	Vink	16	13	26	20	30	65	41
5	Merel	38	97	104	88	73	48	42
6	Roodborst	14	30	31	37	21	44	22
7	Heggenmus	14	34	50	36	37	25	11
8	Boerenwaluw	5	7	4	45	15	24	25
9	Startaar			10			23	11
10	Zwartkop	1	15	36	32	16	15	13
11	Winterkoning	4	9	23	15	5	11	15
12	Tjiftjaf	6	34	28	27	6	6	5
13	Goudhaan		1	3	2	1	5	1
14	Keep						3	0
15	Ringmus	9	8	1		3	3	11
16	Gekraagde roodstaart			4	7	7	2	1
17	Kauw		1	1	10	6	2	4
18	Zanglijster	1	5	2	1	1	2	1
19	Zwarte roodstaart	6		9	3		2	0
20	Boomkruiper	1	7	10	1	4	1	5
21	Ekster						1	0
22	Fitis		2	3	2	1	1	0
23	Glanskop			1			1	0
24	Groene specht		1	2	1		1	0
25	Grote bonte specht		1		2	3	1	2
26	Koperwiek						1	0
27	Steenuil	1			1		1	1
28	Tuinfluit	1	3	1		1	1	0
29	Vuurgoudhaan			1	1		1	0
30	Boomklever					1		0
31	Draaihals					1		0
32	Goudvink			3		1		0
33	Groenling		1		2	11		0
34	Kleine karekiet			1	1	1		0
35	Kramsvogel					1		0
36	Putter		1		1	1		3

	Soort	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
37	Spreeuw		1	2	2	2		0
38	Turkse tortel			1	1	1		1
39	Witte kwikstaart	1	1			2		1
40	Gaai	1	3	3				0
41	Zwarte mees	33		6				1
42	Braamsluiper		2	1	3			0
43	Grasmus		2	2	1			0
44	Bonte vliegenvanger		1					0
45	Appelvink				1			0
		589	628	777	628	717	800	924

Project gekleurringde huismussen

Tijdens dit project zijn er tot 31 dec 2019 709 huismussen van kleurringen voorzien. De meeste terugmeldingen, duizenden, zijn met de verrekijker afgelezen in de tuin, terug vangsten in de mistnetten en regelmatig vinden we een dode mus of wordt die gebracht door buurtgenoten. De oudste geringde huismus is ruim 6,5 jaar oud en vliegt nog rond.

Terugmeldingen in 2019

De meeste terugmeldingen betreft eigen geringde vogels. Eén terugvangst van een niet zelf geringde vogel: BG98912, pimpelmees man +1KJ op 29 november 2019 in Vorden (ook in 2018 hier gevangen) Geringd: 1 november 2017 te Wageningen als pimpelmees man 1 kj. Afstand: 47 km.

Alle andere terugvangsten betreft eigen geringde vogels. Ook worden er dode vogels gevonden en gebracht, zoals vinken, huismussen, 1 ringmus en merels. Er zijn ook enkele dode merels en huismussen dood gevonden in Vorden en direct gemeld bij het Vogeltrekstation via Griel.

De leukste melding betreft een zwartkop. Op 21 maart 2019 komt bij het vogeltrekstation een melding van een zwartkop uit België. Een 1kj zwartkop is hier op 24 juni 2018 geringd met nummer BH17246. Op 27 augustus 2018 wordt deze zwartkop, dus na 64 dagen, gevangen door een ringer in Zele België, dat is 196 km verder.

Gekleurringde huismus: metaal – paars – geel – oranje, MVYO

Inleiding

In 2018 zijn Gerard Bogaert en Udo Hassefras met de voorbereidingen begonnen om een nieuwe CES-locatie op te zetten in de Achterhoek. Dit op verzoek van het Vogeltrekstation. Er is behoefte aan meer CES-locaties in de Achterhoek waarbij een boslocatie voorkeur heeft.

Gerard en Udo hebben beiden een ringvergunning voor het vangen en ringen met mistnetten voor zangvogels. Naast deelname aan het RING-MUS project achter het huis van Gerard, is een nieuwe CES locatie gestart op het landgoed Hackfort. Er zijn diverse locaties bekeken en er is gekozen voor een gevarieerde locatie met bos, bloemrijk grasland, struweel, hakhout en poelen (zie gebiedsbeschrijving).

De aanschaf van mistnetten en stokken is mogelijk gemaakt via een bruikleenconstructie van Vogelwerkgroep "De IJsselstreek". Super! Anders hadden we niet in 2019 kunnen beginnen.

Vereniging Natuurmonumenten heeft de geluidsapparatuur voor buiten de CES-periode betaald en stelt een mobiele schafteet tijdens het seizoen beschikbaar. Beide verenigingen zijn we bijzonder dankbaar. Daardoor kunnen we dit onderzoekswerk uitvoeren.

In de loop van 2019 is Wouter Lebbink ons team komen versterken. Hij wordt door ons opgeleid als ringer. Naast Wouter krijgen we regelmatig hulp van andere ringers en assistent-ringers van de vogelringbanen in de omgeving (Klarenbeek en Gorssel). Door deze samenwerking wordt kennis uitgewisseld en helpen we elkaar waar mogelijk. Zeer waardevol.

Gebiedsbeschrijving

Landgoed Hackfort wordt in 1324 voor het eerst genoemd. In de loop van de eeuwen is het kasteel met de landerijen eromheen steeds door vererving in handen van adellijke families overgegaan. Zij bepaalden de ontwikkeling van het landgoed gebaseerd op de geomorfologie en de waterstromen. Bosbeheer, landbouw en jacht waren inkomsten. Door de aanleg van de Veengoot in de jaren '60 en het vergraven van de diverse watergangen op het landgoed, waaronder de Vierakkerse Laak is de drooglegging enorm vergroot. Tegenwoordig zouden we dit niet meer doen, maar toen werd alles ten behoeve van de landbouw drooggelegd. Landbouw heeft het landschap van landgoed Hackfort mede bepaald. Doordat de laatste adellijke familie Van Westerholt conservatief en behoudend was, kunnen we tegenwoordig nog genieten van een prachtig Coulissen landschap. In 1981 is het hele landgoed overgegaan naar Natuurmonumenten. De boswachters van Natuurmonumenten proberen het landgoed met de bijbehorende natuur en landschapswaarden te behouden en waar mogelijk te herstellen.

De CES locatie ligt in het Makkinkbroek. Dit is één van de meest natte locaties van landgoed Hackfort. Kalkrijke kwel komt hier nog op enkele plekken aan de oppervlakte. Desondanks is ook hier de verdroging zichtbaar, mede door de twee droge zomers en de steeds dieper wordende IJssel die de kalkrijke kwel aantrekt. Het gebied bestaat uit hakhoutbosjes van elzen en essen, oude populierenbosjes, nat zomereikenbos met rabatten (die meestal droog staan) en droog zomereiken grove dennen bos op de zandopduikingen. Daar vinden we ook twee grote dassenburchten, precies op de hogere delen van het landschap. In de bossen is veel staand en liggend dood hout aanwezig met een variatie aan bosfasen (open gaten, stakenfase, volgroeide bomen en afstervende bomen). Deze variatie is van belang voor een gezond bosecosysteem. De aanwezigheid van alle fasen in de bosontwikkeling laat zien dat het bos volwassen aan het worden is. Oude bomen zijn nog schaars, maar de eerste exemplaren bereiken de 80 jaar. Naast de diverse bostypen, liggen er enkele mooi uitgegroeide struweelsingels in het gebied, twee poelen (waarvan 1 jaarrond water bevat), een intensief bemeste maisakker en enkele bloemrijke graslanden. Deze variatie aan natuurtypen zorgt voor een mooie broedvogelbevolking.

Geelgors

Netopstelling

Net 1: 12 meter langs een struweelsingel van struiken en kleine bomen, zoals meidoorn en sleedoorn.
 Net 2: 12 meter tijdens de CES in de trektijd verlengd tot 21 meter. Dit net vangt het best. Het staat in een doorgang van een mooie uitgegroeide struweelsingel van het ene weiland naar het andere weiland.

Net 3: 9 meter langs een kleine poel met riet en elzenhakhout er om heen. Na de ces zijn de meeste elzen teruggezet (gekapt).

Net 4: 2x 12 meter op de grens weiland/ struweel met onder andere wilg en braam met een enkele zomereik..

Net 5: 12 meter in het bos. Nabij lijsterbessen en hoog opgaand naaldhout, ondergroei van adelaarsvaren.

Net 6: 12 meter in het bos met voornamelijk zomereiken op oude rabatten.

Net 7: 2x 12 meter op de overgang zomereikenbos en essenhakhout.

Net 8: 12 meter in het essenhakhout.

Net 9: 12 meter in het zomereikenbos.

Net 10: 2x 12 meter naast grote poel met riet, wilgen en elzenhakhout

Een blauw trio: 2 ijsvogels met in het midden een boomklever

Vangdagen

Het CES project kent 12 vangperiodes. Er moet in iedere periode één vangdag zitten van 6,5 uur. Het begint een half uur voor zonsopkomst tot 6 uur erna.

Periode	Datum	Nieuw geringd	Terugvangst
1	20 april	26	5
2	25 april	21	4
3	5 mei	22	15
4	19 mei	40	11
5	25 mei	35	13
6	9 juni	48	9
7	16 juni	34	12
8	22 juni	55	11
9	6 juli	60	4
10	15 juli	44	6
11	27 juli	76	15
12	3 augustus	23	8
totaal		484	113

Vangdagen voor de CES: 22 maart 5,25 uur en 29 maart 6,25 uur.

Vangdagen na de CES: 25 augustus 6 uur, 7 september 6 uur, 22 september 5 uur, 6 oktober 4 uur, 7 oktober 4,25 uur, 18 oktober 4 uur, 20 oktober 4,25 uur, 22 oktober 4,25 uur en 3 november 5 uur.

Kuifmees

Resultaten

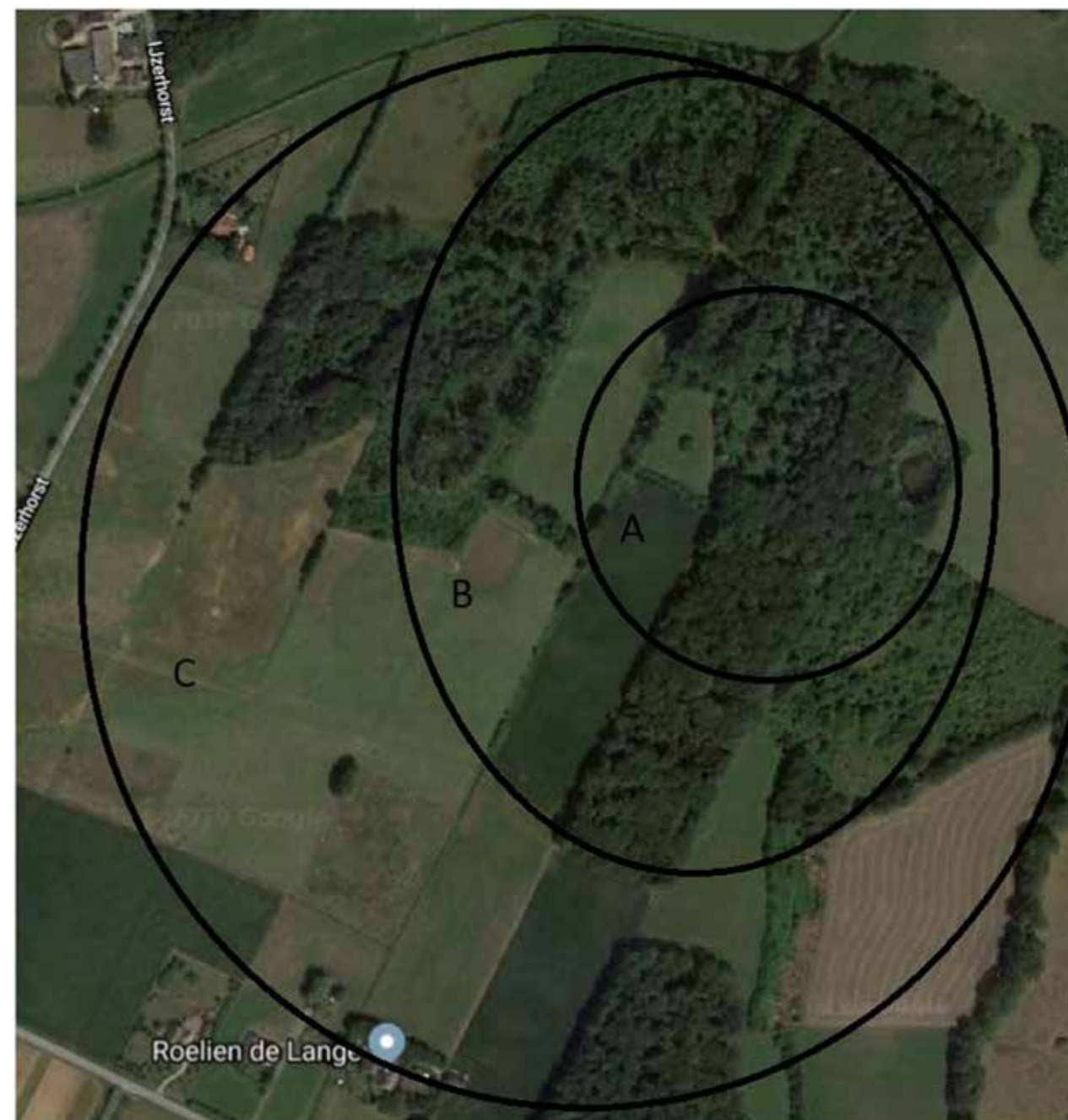
In de tabel op de volgende bladzijde staan alle vangsten vermeld.

Er is in 2019 één terugmelding van buiten onze ringbaan geweest. Het betreft een vrouwtje Goudvink die in mei 2019 te Zwanenburg Noord-Holland dood is gevonden.

Soort	Periode voor CES		CES periode		Periode na CES		TOTAAL 2019	
	nieuw	terug	nieuw	terug	nieuw	terug	nieuw	terug
1 Houtsnip	-	-	1	0	-	-	1	0
2 Houtduif	-	-	1	0	-	-	1	0
3 IJsvogel	-	-	-	-	1	0	1	0
4 Mid. Bonte specht	-	-	3	0	-	-	3	0
5 Gr. Bonte specht	-	-	3	0	-	-	3	0
6 Gaai	-	-	3	0	1	0	4	0
7 Zwarte mees	-	-	-	-	5	0	5	0
8 Kuifmees	-	-	-	-	2	0	2	0
9 Glanskop	1	0	11	1	-	-	12	1
10 Pimpelmees	7	0	35	0	43	6	85	6
11 Koolmees	7	4	35	13	49	9	91	26
12 Staartmees	5	0	1	3	0	1	6	4
13 Fitis	-	-	2	0	1	0	3	0
14 Tjiftjaf	7	0	29	5	16	0	52	5
15 Kleine karekiet	-	-	-	-	3	0	3	0
16 Bosrietzanger	-	-	1	0	-	-	1	0
17 Sprinkhaanzanger	-	-	-	-	2	0	2	0
18 Zwartkop	-	-	162	21	68	2	230	23
19 Tuinfluiter	-	-	26	6	3	0	29	6
20 Braamsluiper	-	-	1	0	-	-	1	0
21 Grasmus	-	-	13	2	-	-	13	2
22 Vuurgoudhaan	-	-	-	-	4	0	4	0
23 Goudhaan	-	-	-	-	20	2	20	2
24 Winterkoning	3	1	20	7	20	5	43	13
25 Boomklever	-	-	1	0	3	2	4	2
26 Boomkruiper	2	1	6	2	2	1	10	4
27 Merel	2	1	10	4	26	3	38	8
28 Koperwiek	-	-	-	-	11	0	11	0
29 Zanglijster	2	0	17	6	23	0	42	6
30 Roodborst	10	2	49	23	74	7	133	32
31 Nachtegaal	-	-	1	0	-	-	1	0
32 Bonte vl. vanger	-	-	2	0	-	-	2	0
33 Gekr. roodstaart	-	-	9	2	2	0	11	2
34 Heggenmus	1	1	11	8	19	1	31	10
35 Vink	2	0	6	5	4	0	12	5
36 Appelvink	-	-	1	0	1	0	2	0
37 Goudvink	3	0	14	2	4	1	21	3
38 Groenling	-	-	-	-	2	0	2	0
39 Putter	-	-	-	-	1	0	1	0
40 Geelgors	1	0	10	3	8	0	19	3
totaal	53	10	484	113	418	40	955	163

Broedvogels 2019 Makkingbroek

Er is geen volledig BMP onderzoek verricht, maar we hebben wel het een en ander gehoord en gezien en daar notities van gemaakt. Het gebied verdelen we globaal in A, B en C. De ringbaan ligt in A en daar zijn de gegevens het betrouwbaarst. B is vooral het bos buiten A en C ook de omliggende weilanden.

Nr.	Soort	A	B	C	Nr.	Soort	A	B	C
1	Dodaars	1			45	Vuurgoudhaan	1		
2	Ooievaar		1		46	Grauwe vliegenvanger	1		
3	Grauwe gans			+2	47	Bonte vliegenvanger			?
4	Nijlgans			1	48	Koolmees	5	+2	
5	Wilde eend	2			49	Zwarte mees			?
6	Buizerd		1		50	Pimpelmees	2	?	
7	Wespendief		1?		51	Kuifmees			1
8	Sperwer		1?		52	Glanskop		+2	
9	Havik		1?		53	Staartmees		+1	
10	Torenvalk			?	54	Boomklever	2		
11	Boomvalk		1?		55	Boomkruiper	1	2	
12	Kwartel			1?	56	Gaai			2
13	Fazant			1	57	Kauw			+1
14	Meerkoet	1			58	Zwarte kraai	1	2	
15	Kleine plevier			2	59	Spreeuw			+6
16	Kievit			+5	60	Wielewaal			1
17	Tureluur			2	61	Vink	2	+3	
18	Houtsnip		1		62	Putter			?
19	Holenduif		+4		63	Groenling			?
20	Houtduif	5	5		64	Goudvink			+2
21	Bosuil	1	1		65	Appelvink			+1
22	Zwarte specht			1	66	Geelgors	1	+2	
23	Groene specht			1					
24	Grote bonte specht	1	2						
25	Middelste bonte specht	1	1						
26	Kleine bonte specht		1						
27	Winterkoning	6	+6						
28	Heggenmus	1	+1						
29	Roodborst	5	+4						
30	Nachtegaal	1							
31	Gekraagde roodstaart	1	1						
32	Zanglijster	3	+1						
33	Grote lijster		1	+1					
34	Merel	6	+5						
35	Tuinfluit	2	+2						
36	Zwartkop	6	+5						
37	Braamsluiper	1							
38	Grasmus	1	2						
39	Kleine karekiet	1-2							
40	Bosrietzanger	1	?						
41	Spotvogel		1						
42	Fitis		1-2						
43	Tjiftjaf	5	?						
44	Goudhaan	1	+1						

Ook losse waarnemingen leveren mooie aanvullingen op, zoals rode wouw, zwarte wouw, kraanvogel, smelleken, groepen kramsvogels en koperwieken, trek van graspiepers, witte, gele en grote gele kwikstaarten, veldleeuweriken, sijzen en kruisbekken.

Glanskoppen

Middelste bonte spechten

Inleiding

Dit verslag rapporteert over de vangsten op het Vogelringstation Klarenbeek in 2019, het resultaat van veel uren ringen. Doel van het Vogelringstation (VRS) Klarenbeek is het op verantwoorde wijze vangen en ringen van vogels ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek, gecoördineerd door het Vogeltrekstation (www.vogeltrekstation.nl), en voor het genereren van kennis voor de bescherming van vogels in het algemeen.

Sinds 2014 wordt daartoe deelgenomen aan één van de standaard ringprogramma's van het Vogeltrekstation (VT), nl het Constant Effort Site programma (CES). Daarnaast is in 2016 het project Retrapping Adult for Survival (RAS) gestart met de Holenduif als doelsoort. In 2019 is deelname aan beide programma's voortgezet.

Daarnaast ondersteunt VRS Klarenbeek de opleiding van aspirant-ringsters in de Stedendriehoek Apeldoorn-Deventer-Zutphen. Tenslotte wordt een bijdrage geleverd aan het informeren van geïnteresseerden (w.o. leden van vogelwerkgroepen) over de activiteiten.

Vanglocatie en vangmiddelen

De vangopstelling omvat standaard 141meter mistnetten zoals opgezet in 2012:

- 4 netten in en rond de droge houtsingel: 3x 12m en 1x 9m net
- 2 netten in een moerassig terrein achter de vogelplas: 1x 18m en 1x 15m
- 2 netten in een wat droger bosje: 2x 12m
- 3 netten bij huis, in de boomgaard en moestuin: 1x 15 m en 2x 12 m

Elk van deze vier plekken is anders: droger of juist natter, vlak bij huis of verder weg. Er zijn bosjes, waterpartijen en singels in de buurt waardoor de ringplaats qua begroeiing niet op zichzelf staat. De plas bevat altijd water, zelfs in de droogste zomers, en trekt daardoor vogels aan. Snoeien en kappen is ook dit jaar weer erg nodig gebleken om te voorkomen dat struiken te hoog en te dicht opgroeien.

Sinds 2016 staat er een hijsnet in de grote boomgaard: 2x 12 m, boven elkaar geplaatst.

Dit jaar hebben we ook met een tweetal 6 meter netjes gevangen bij de paardenbak van de overburen in een poging de grote aantallen huismussen aldaar te vangen en te ringen. De gehele opstelling van netten is grotendeels uit het zicht van de weg, afgeschermd door beplanting of gewoon te ver weg om te kunnen zien.

Bij het vangen voor de CES zijn de netten 5 en 6 (opgesteld in het moerasbos) niet gebruikt omdat vanwege het regelmatig hoge water deze netten niet altijd geopend kunnen worden. Die onvoorspelbaarheid maakt ze ongeschikt voor opname in het CES programma.

Het terrein waar we ringen is geschikt om ook andere vangtechnieken dan alleen maar mistnetten toe te passen. Sinds 2015 zijn naast de mistnetten ook een inloopkooi (zogenaamde Ottenby kooi) en een steltlopernet in gebruik. Dit jaar is de inloopkooi niet gebruikt: te lage waterstand waardoor steltlopers de plas niet bezochten.

Buiten de CES periode is regelmatig geluid gebruikt als 'lokmiddel' om de aantallen gevangen vogels te vergroten. Dat lijkt steeds goed te werken..

De Ottenby kooi

Bezetting

De volgende personen hebben het ringwerk in 2019 uitgevoerd:

- Steven de Bie, ringer
- Wessel Slob, ringer
- Marcel Ruijs, aspirant-ringer
- Ward Hagemeijer, aspirant-ringer
- Wouter Lebbink, aspirant-ringer
-

Gerard Boere (ringer) heeft geassisteerd bij twee CES sessies vanwege verblijf in het buitenland van Steven.

Resultaten

In 2019 is op 17 februari begonnen met vangen met mistnetten; de laatste keer was op 10 november. In totaal is er 25 keer gevangen, met gemiddeld 142 meter net per sessie (60-195 m). Een vangsessie duurde gemiddeld 6 uur (2-7 uur).

In 2019 zijn er totaal 1108 vogels van 41 soorten vogels met mistnetten gevangen en geringd, zie tabel 1. Elke vogel is geringd, gemeten en gewogen en gecontroleerd op vet, rui en parasieten. Ook zijn leeftijd en geslacht bepaald. Deze gegevens zijn ingevoerd in de landelijke database GRIEL van het Vogeltrekstation.

Tabel 1: Ringvangsten in 2019

Nieuw			Recap			Totaal		
Nieuw	Recap	Totaal	Nieuw	Recap	Totaal	Nieuw	Recap	Totaal
Witgat	1	0	1	Grasmus	9	2	11	
Kievit	1	0	1	Spreeuw	4	0	4	
Watersnip	1	0	1	Vuurgoudhaan	1	0	1	
Grote bonte specht	5	0	5	Goudhaan	27	0	27	
Groene specht	1	0	1	Winterkoning	13	7	20	
IJsvogel	5	5	10	Boomkruiper	3	0	3	
Gaai	1	0	1	Boomklever	1	0	1	
Koolmees	90	44	134	Merel	25	6	31	
Pimpelmees	76	26	102	Zanglijster	16	1	17	
Staartmees	9	0	9	Roodborst	54	20	74	
Fitis	7	0	7	Gekraagde roodstaart	2	0	2	
Tjiftjaf	46	8	54	Huismus	190	20	210	
Boerenwaluw	8	1	9	Ringmus	3	0	3	
Rietzanger	1	0	1	Heggenmus	20	7	27	
Kleine karekiet	66	10	76	Witte kwikstaart	4	2	6	
Bosrietzanger	6	0	6	Vink	4	3	7	
Sprinkhaanzanger	2	0	2	Groenling	4	0	4	
Spotvogel	1	0	1	Goudvink	2	0	2	
Zwartkop	192	21	213	Putter	7	0	7	
Tuinfluit	10	1	11	Rietgors	1	0	1	
Braamsluiper	4	1	5					

De top-3 vangsten betreffende 'nieuw gevangen' vogels bestaat uit:

- Zwartkop : 192 vogels
- Huismus : 190 vogels
- Koolmees : 90 vogels

De top-3 vangsten van 'teruggevangen' bestaat uit:

- Koolmees : 44 vogels
- Pimpelmees : 26 vogels
- Huismus & Roodborst : 20 vogels elk

Op 31 augustus is het hoogste aantal vogels in één sessie gevangen: 91 vogels! Opmerkelijke vangsten zijn de Witgat en de Watersnip, beide in het net bij de plas, en de 10 IJsvogels (5 nieuw en 5 terugvangsten).

Nieuw gevangen soort voor de ringbaan is de Watersnip. Het totaal aantal sinds 2012 gevangen en geringde soorten op VRS Klarenbeek komt daarmee op 61.

Iets meer dan 300 vogels zijn in het CES programma gevangen tegen zo'n 800 vogels daarbuiten, tabel 2. Het vangen van Huismussen bij het graanveld van de overburen en het gebruik van geluid bij de plas in de nazomer hebben bijgedragen aan dit relatief hoge aantal vangsten buiten de CES.

Tabel 2: Ringvangsten binnen en buiten de CES

CES vangsten		Vangsten buiten de CES		Totaal	
Nieuw	Terug gevangen	Nieuw	Terug gevangen	Nieuw	Terug gevangen
227	77	696	108	923	185
304		804		1108	

Het resultaat van 1108 vogels is meer dan in 2018 en beduidend meer dan de jaren daarvoor alhoewel het aantal vangsessies niet groter is geweest, zie tabel 3.

Tabel 3: Jaartotalen van ringvangsten op VRS Klarenbeek

Jaar	Totaal vangsten	Aantal vangsessies
2012	508	13
2013	618	16
2014	612	19
2015	766	26
2016	733	30
2017	624	20
2018	1015	28
2019	1108	25
Totaal	5984	

De jaren 2012 en 2013 zijn aanloopjaren en moeten daarom buiten een vergelijking gelaten worden. Met name de laatste 2 jaren zijn de aantallen gevangen vogels sterk toegenomen hetgeen kan worden toegeschreven aan het gebruik van geluid tijdens de herfsttrek.

Vooraf het starten van het geluid enkele uren voordat de netten open gaan, lijkt een aantrekkende werking te hebben.

Gekraagde roodstaart

CES vangsten

Het aantal gevangen vogels in het CES programma (tabel 4) is minder dan in het jaar 2018 doch wel meer dan in de jaren 2016 en 2017 (tabel 5).

Tabel 4: Ringvangsten in het CES programma, 2019

CES periode	Vangdatum	Nieuw	Terug	Totaal
13 apr-23 april	20 april	26	7	33
22 apr – 3 mei	1 mei	5	15	20
2 mei – 13 mei	7 mei	12	9	21
12 mei – 23 mei	14 mei	4	9	13
22 mei – 2 juni	25 mei	22	6	28
31 mei – 12 juni	9 juni	33	5	38
11 juni – 22 juni	21 juni	28	3	31
20 juni – 2 juli	29 juni	14	2	16
1 juli – 12 juli	5 juli	26	4	30
11 juli – 23 juli	18 juli	23	8	31
21 juli – 2 aug	28 juli	15	5	20
1 aug – 13 aug	2 augustus	19	4	23
		227	77	304

Tabel 5: CES vangsten 2014 - 2019

Jaar	Nieuw	Teruggevangen	Totaal
2014	277	98	275
2015	276	125	401
2016	139	100	239
2017	145	88	233
2018	252	104	356
2019	227	77	304
Totaal	1316	592	1908

Het lijkt erop dat de neergang in de omvang van de broedvogelpopulatie, want die meet je indirect met de CES, zich niet heeft voortgezet.

RAS vangsten

Ook in 2019 zijn alle RAS kasten gecontroleerd. Helaas is slechts in een enkele kast een nest van een Holenduif aangetroffen. In ruim een kwart van de kasten is het nest van een (Kool)mees aangetroffen, meestal met eieren, soms met jongen.

We zullen in 2020 bekijken of we de kasten die in het bosgedeelte hangen kunnen verplaatsen naar de randen van het bos. Mogelijk leidt dat tot een betere bezetting door Holenduiven.

Nestkast voor holenduif

Leuke terugmelding

Een opmerkelijke vangst betreft een Kleine Karekiet met een Deense ring. Details van de ringgegevens uit Denemarken zijn nog niet binnengekomen.

Opleiding

Medio 2019 heeft Ward Hagemeyer zijn ringexamen met goed gevolg afgelegd. Hij heeft inmiddels het ringers team op de Ooijse Graaf versterkt.

Marcel Ruijs heeft het hele jaar meegedraaid op VRS Klarenbeek en andere ringplaatsen in de Stendriehoek (ONG, Hackfort). Inmiddels heeft hij alle kneepjes van het vangen en ringen van zangvogels onder de knie. Zijn examen zal in de eerste helft van 2020 worden aangevraagd.

Wouter Lebbink is aspirant-ringer die al op VRS Klarenbeek meedraait om zijn ringvaardigheid te vergroten. Udo Hassefras (VRS Hackfort) is zijn mentor.

Er is ruimte op VRS Klarenbeek voor tenminste nog één aspirant-ringer.

IJsvogel

Vooruitzicht 2020

Ook in 2020 zal het vangen volgens het CES programma en het RAS project worden voortgezet. Voor het CES werk betekent dit dat er weer intensief zal moeten worden gesnoeid, met name in het bosje waarin de netten 7 en 8 staan opgesteld. Met name enkele bomen en hoge struiken dienen te worden gekapt.

We gaan bekijken of we enkele RAS kasten kunnen verplaatsen.

Daarnaast zal het vangen met slagnet en inloopkooi intensief worden voortgezet. Ook zal de invliegkooi voor kraaien, roofvogels, etc. in gebruik worden genomen. Hopelijk zal dit alles resulteren in leuke extra vangsten.

Dank

Wij bedanken iedereen die in 2019 ons op een of andere manier heeft geholpen. Alcedo Consultancy bekostigde de aanschaf van diversen materialen.

Groene specht

Inleiding

2019 was het tweede jaar van het Ring-MUS-project in Eefde, en het eerste volledige jaar. Ongeveer 2x per maand heb ik hiervoor met 34 meter mistnet vogels gevangen. Bij Ring-MUS gaat het net als bij de MUS-tellingen om urbane soorten en niet alleen om huismussen. Gelukkig maar. Dit jaar is er slechts 1 huismus in het net gevlogen.

Meer over het Ring-MUS-project is te lezen in het jaarboek 2018 van VWG Zutphen of op www.vogeltrekstation.nl.

In totaal kwamen er 487 vogels in de netten, 279 daarvan werden geringd, 208 hadden er al een ring. Bij de terugvangsten en totalen zitten dus dubbeltellingen. Sommige vogels vliegen meerdere keren per jaar in het net.

Resultaten

	Nieuw	Terug	Totaal
Koolmees	140	126	266
Pimpelmees	55	46	101
Zwartkop	23	6	29
Vink	12	1	13
Roodborst	10	5	15
Merel	10	4	14
Heggenmus	5	2	7
Boomkruiper	5	1	6
Boomklever	3	11	14
Groenling	3	1	4
Winterkoning	2	3	5
Zanglijster	2	0	2

	Nieuw	Terug	Totaal
Grote bonte specht	2	0	2
Ekster	2	0	2
Houtduif	1	0	1
Huismus	1	0	1
Keep	1	0	1
Tjiftjaf	1	0	1
Bonte vliegenvanger	1	0	1
Glanskop	0	2	2
totaal	279	208	487

Bijzonderheden

De meeste terugvangsten zijn zogenaamde ETM's: eigen terugmeldingen. Slechts 2 vogels waren elders geringd. Een groenling was geringd in een tuin in Eefde Noord (door Wout Boere), in mei 2016. En in december vloog er een pimpelmees in het net die in oktober van dit jaar geringd was in het bos bij Almen. Hemelsbreed nog geen drie kilometer ver.

Oudste terugvangst: pimpelmees AX 45738, geringd tijdens de eerste keer ringen hier in de tuin, december 2015.

Een geringde koolmees overleefde een botsing met het raam van de burens. Vrouw Koolmees BE 23538 was geringd op 6 juli 2018 als eerstejaars, en overleed op 8 april 2019. Aan haar broedvlek was te zien dat ze nog net geen eieren had gelegd.

De eerste zwartkop kwam dit jaar op 9 april in het net. De bonte vliegenvanger kwam op 20 mei langs. Diezelfde dag zaten de eerste vliegvlugge kool- en pimpelmeesjes in het net. De eerste jonge zwartkop verschijnt op 14 juni. Bijzonder is een terugvangst van een volwassen zwartkop man, die vorig jaar als eerstejaars hier is geringd. Die is dus na zijn overwintering naar precies dezelfde plek teruggekeerd!

Groenling

Boomklevers

Het aantal terugvangsten bij de boomklevers is opvallend. Daar wil ik meer van weten. Vrouw V813105 is geringd op 5-11-'18, 20,5 gram zwaar, en op 18 januari 2019 voor het eerst teruggevangen. Dan een paar maanden niet gezien, tot 19 juli. Dan heeft ze een dichtgroeende broedvlek (wat betekent dat haar jongen zijn uitgevlogen) en zit ze tegelijk met man V813122 in het net. Man 122 wordt op 28 augustus teruggevangen, alleen.

Boomklever

Op 10 september: vrouw V813105 en man V813122 samen in net 2.

9 oktober: man V813122 weer gevangen, maar ook een nieuw vrouwtje: V813123. Vrouw V813105 zien we niet meer terug.....

Op 23 oktober vliegt vrouw 123 om 8:20 in het net, mannetje 122 laat zich om 10:50 vangen.

Op 8 november komt mevrouw 123 zelfs 2x in het net, om 8:00 en 10:10. Man 122 laat zich om 9 uur vangen.

4 december: een nieuwe boomklever: V813130, man. Waar zijn 122 en 123 gebleven? Wordt vervolgd!

Man V910069 was geringd op 30-11-'17 en is in 2019 alleen nog op 9 april gevangen. In 2018 zat hij 5x in het net, in juni met vrouw V910080 (met broedvlek!) en in september/oktober met V813097. Een dochter of een nieuwe vrouw? Helaas is de leeftijd van boomklevers moeilijk vast te stellen. Beide vrouwen zijn in 2019 niet teruggevangen.

Zoönose

Naast een machtiging voor het gewone ringwerk heb ik sinds dit jaar na het volgen van een korte cursus ook een machtiging om bloedmonsters af te nemen bij een aantal vogelsoorten in het kader van het onderzoek naar virusziekten bij vogels. Het zoönosenproject richt zich op het verzamelen van informatie over op mensen overdraagbare ziektes die door vogels kunnen worden verspreid. Ook wordt er gekeken naar de verspreiding van het Usutu-virus bij merels. Daarnaast wordt er onderzocht welke ziekten tekenen op vogels bij zich hebben.

In mijn tuin heb ik van 8 merels, 3 zwartkoppen, 1 zanglijster en 1 ekster een bloedmonster genomen (met filtreerpapier) en met behulp van een wattenstaafje een monster van slijmvlies uit de keel. Samen met eventuele tekenen (vooral merels kunnen de kop ermee vol hebben!) wordt dit naar het Erasmus MC opgestuurd. Tot nu toe heb ik geen bericht gekregen dat er een besmetting gevonden is.

Inleiding

Werden de ringresultaten in 2018 door een verhuizing en ziekte al een dieptepunt genoemd, dit jaar waren de resultaten om dezelfde redenen nog slechter.

De nieuwe vangplaats bij Wesepe werd in het najaar wel driemaal bezocht met goede resultaten, maar een ander gezondheidsprobleem gooide opnieuw roet in het eten. Om die reden moest mijn vangweek op Schiermonnikoog ook worden afgebroken.

De potentiële vanglocaties bij Bathmen en Hengforden zijn dan ook nog niet in gebruik genomen. Overigens wordt er nog wel steeds gezocht naar een locatie met een geschikt onderkomen met zo mogelijk een electriciteitsaansluiting.

Dankzij een goed broedseizoen werden er op de Golfbaan in Diepenveen nog wel 52 Bonte Vliegenvangers geringd.

De tuin van mijn nieuwe woning aan de Braamsluiper (!) in Olst blijkt nauwelijks geschikt om vogels te vangen. Het ligt in een jonge wijk met nog weinig groen en het feit dat de beide directe burens elk twee katten hebben, werkt ook niet mee.

Al met al kwam het jaartotaal van de VRS uit op 186 vogels en op Schiermonnikoog op 114. Terugmeldingen

De talrijke in 2018 geringde Steenuilen leverde de verwachte terugmeldingen uit de directe omgeving op en dat gold ook voor de vele mezen die in 2019 bij Wesepe werden geringd.

Jaarstaat VRS Hengforden 2019

Volgroeid	
Grote Bonte Specht	2
Heggenmus	1
Zwartkop	2
Tjiftjaf	3
Bonte Vliegenvanger	52
Glanskop	7
Pimpelmees	61
Koolmees	52
Boomklever	3
Boomkruiper	1
Vink	1
	186

Terugmeldingen VRS Hengforden 2019

Soort	Ringdatum	Ringplaats	Teruggemeld	Plaats	Omstandigheden
Koolmees	20-8-2019	Wesepe	10-11-2019	Meintjes Terwolde	Gecontr. door ringer
Koolmees	4-9-2019	Wesepe	25-10-2019	Boxbergen, Olst	„
Koolmees	6-9-2016	Hengforden	17-5-2019	Arrien, Ommen	„
Pimpelmees	23-8-2019	Wesepe	14-10-2019	Meintjes, Terwolde	„
Steenuil	20-6-2018	Wesepe	26-4-2019	Wesepe	Broedend in zelfde kast
Steenuil	5-6-2018	Schalkhaar	1-11-2019	Lettele	Dood gevonden
Steenuil	5-6-2018	Schalkhaar	1-11-2019	Lettele	Gecontr. door ringer
Steenuil	8-6-2018	Olst	25-4-2019	Olst	Gecontr. door ringer
Bonte Vliegenv.	3-6-2017	Diepenveen	24-4-2019	Boxbergen, Olst	Gecontr. door ringer

Ring-MUS in Gorssel

tabel 1: totaal 17 vangdagen in de tuin met een 12 meter net; steeds gedurende 6 uur per vangdag.

Datum	Nieuw	Geringd	Totaal	Zoönose
21 jan.	3	8	11	2x
12 feb.	2	4	6	
28 feb.	1	1	2	1x
20 mrt	3	3	6	
31 mrt	0	0	0	
15 april	0	4	4	
3 mei	3	4	7	3x
22 mei	1	2	3	
19 juli	22	3	25	
14 aug.	5	6	11	1x
2 sept.	13	4	17	
13 sept.	2	2	4	2x
30 sept.	6	7	13	1x
20 okt.	10	8	18	
5 nov.	11	8	19	2x
30 nov.	4	2	6	
21 dec.	6	4	10	
totaal	94	68	162	12x

Datum	Aantal
25 feb,	2
11 mrt.	10
15 mrt	5
30 mrt	2
2 mei	2
21 mei	3
19 sept.	1
2 sept.	3
1 dec.	9
3 dec.	5
22 dec.	9
totaal	51

Tabel 2: Ring-MUS in Gorssel: aantal afgelezen huismussen op basis van de kleurcodes in de eigen tuin. Dat was voor een deel dezelfde groep. Omdat ze maar beperkt stil zitten is de 400 mm telelens gebruikt om ze te fotograferen op de voertafels of op de grond. Daarna werden de foto's op de laptop vergroot en afgelezen wanneer dat mogelijk was. Ook dat viel in de praktijk nog wel tegen omdat ze vaak 'gehurkt' zitten en de ringen niet goed zijn te zien.

Tabel 3: Ring-MUS Gorssel: lijst van soorten en aantallen voor de 17 vangdagen in de tuin

Soort	Nieuw	Geringd	Totaal
Pimpelmees	30	17	47
Koolmees	33	22	55
Huismus	22	23	43
Roodborst	2	5	7
Merel	4	1	5
Heggenmus	1		1
Staartmees	1		1
Vink	1		1
totaal	94	68	162

Tabel 4: Ring-MUS Gorssel: er waren 4 vangsessies bij het kippenhok aan de Dommerholtsweg met wisselende resultaten wat betreft de totalen per vangdag.

Datum	Nieuw	Geringd	totaal	Zoönose
22 feb.	2	5	7	3x
15 mei	4	12	16	1x
25 sept.	26	24	50	4x
14 nov	11	26	37	
totaal	43	67	110	8x

Tabel 5: Ring-MUS Gorssel: gevangen soorten bij de kippenhoksessies.

Soort	Aantal
Huismus	101
Pimpelmees	2
Boerenzwaluw	1
Tjiftjaf	4
Zwarte roodstaart	1
Vink	1
totaal	110

Nestkasten privé terrein Marsweg Gorssel.

Via Henk Hietbrink zijn hier op een privé terrein in 2 nestkastjes totaal 12 jonge Bonte vliegenvangers geringd.

Nestkasten Landgoed Dorth

Tabel 6: In 2019 geringde aantallen nestjongen. Er zijn in 2019 geen controles geweest voor slapende vogels in de nestkasten. De laatste controle daarvan was op 30 nov/1 dec. 2018.

Datum	Koolmees	Pimpelmees	Bonte Vliegenvanger	Totaal
10 mei	104	9		113
18 mei	15	20		35
31 mei			7	7
totaal	119	29	7	155

Inloopkooi tuin Gorssel.

In de tuin in Gorssel is in 2019 voor het eerst een passieve inloopkooi gebruikt (zie foto). Deze kooi is vervaardigd door Adri de Boer van de VRS Kuinderbos. Hij gebruikt ze zelf ook met veel succes en heeft er meer gebouwd. Adri is één van de ringers die daar de afgelopen jaren door Gerard Boere is opgeleid. De gevangen aantallen zijn zeer behoorlijk zeker als je bedenkt dat op jaarbasis maar een beperkt aantal dagen met de kooi is gevangen en dan meestal ook maar een deel van de dag. In de maanden februari (te slecht weer en steeds dezelfde vogels) en juni (vakantie) is de kooi niet gebruikt.

Vogels leren overigens snel om de kooi te mijden. Daardoor lukt het bijna niet om volwassen huismussen te vangen. Zijn ze eenmaal geringd dan halen ze voer uit de kooi en rennen er weer hard uit. Dat geldt ook voor een aantal al geringde koolmezen en pimpelmezen maar alleen voor een periode kort nadat ze weer in de kooi hebben gezeten. Na 2-3 weken zijn ze het kennelijk 'vergeten' en lopen zich weer vast. De huismussen onthouden het beter en langer! Ook lopen jonge vogels er eerder in dan oude en/of al geringde vogels.

Tabel 7: Tuin Gorssel: gevangen aantallen in de inloopkooi in 2019

Maand	Aantal vangdagen	Aantal gevangen vogels
Januari	7	12
Maart	8	18
April	4	7
Mei	7	25
Juli	3	36
Augustus	17	130
September	8	25
Oktober	7	23
November	9	41
December	6	11
totaal	72 dagen	328 vogels

Tabel 8: Tuin Gorssel: gevangen aantallen per soort in de inloopkooi in 2019

Soort	Nieuw	Geringd	Totaal
Vink	13	5	18
Roodborst	12	16	28
Pimpelmees	50	56	106
Koolmees	34	35	69
Huismus	93	13	106
Groenling	4		4
Heggenmus	1		1
Keep	1		1
totaal	208	125	333
Zoönose			2

De inloopkooi